

KOMENTÁŘ

3. 4. 2023

Metodická poznámka k vládní finanční statistice – 2022 Opatření na energetickém trhu a výdaje v souvislosti s válkou na Ukrajině

Vliv mimořádných událostí na příjmy, výdaje a dluh sektoru vládních institucí a jejich metodické zachycení

Rok 2022 se nesl ve znamení dvou mimořádných okolností, které výrazně zasáhly do hospodaření vládních institucí. První z nich byl prudký růst cen energií, který si vyžádal zavedení vládních opatření s dopadem na příjmy a výdaje sektoru vládních institucí. Druhou okolností byl válečný konflikt na Ukrajině, který rovněž vedl k vládním opatřením, z nichž některé ovlivňovaly hospodaření vládních institucí.

Opatření na energetickém trhu

V souvislosti s extrémním nárůstem cen energií (zejména plynu a elektřiny) zavedla vláda ČR od 3. čtvrtletí 2022 několik programů s cílem zmírnit jeho dopad. Opatření měla vliv na následující výdajové, příjmové a rozvahové položky sektoru vládních institucí.

Strana výdajů

- **Dotace na produkci (D.31)**
 - Kompenzace pro podniky, které zaznamenaly významný nárůst nákladů na plyn a elektřinu podle jejich individuální spotřeby (ukončeno v prosinci 2022).
 - Náhrada za odpuštění povinného poplatku za podporované zdroje energie placené domácnostmi a podniky (v platnosti do konce roku 2023).
- **Ostatní běžné transfery (D.75)** - paušální příspěvek pro domácnosti, tzv. „úsporný tarif“, který představoval podporu pro všechny domácnosti na každém místě odběru elektřiny (fixní jednorázový příspěvek domácnostem ve fakturách za elektřinu).

Strana příjmů

- **Daně z produktů (D.21)** - odvod z nadměrného příjmu výrobců elektřiny, opatření vycházející z implementace požadavků nařízení Rady EU k řešení vysokých cen energií, které stanovuje stropy pro neúměrně vysoké tržní příjmy z prodeje elektřiny. Předmětem odvodu je tržní příjem z prodeje elektřiny v období od 1. 12. 2022 do 31. 12. 2023.

Rozvaha – strana aktiv

- **Půjčky (AF.4)** - specifickým opatřením vlády byla půjčka vybraným energetickým společnostem za účelem zajištění tržního rizika prostřednictvím jistiny z důvodu vysokých cen v souvislosti s obchodováním s elektřinou na energetické burze.

KOMENTÁŘ

Opatření v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině

Opatření vládních institucí v souvislosti s ruským útokem na Ukrajinu z velké části vyplynula z uprchlické krize, v důsledku které Česko v roce 2022 přijalo nejvíce uprchlíků z Ukrajiny na obyvatele ze zemí EU. V účtech sektoru vládních institucí byly zachyceny především následující výdajové položky:

- **Sociální dávky (D.62)** - Humanitární dávka - sociální dávka uprchlíkům, která byla vyplácena jako nový nástroj od 21. 3. 2022 (dříve jako „mimořádná okamžitá pomoc“ uprchlíkům).
- **Běžné transfery v rámci sektoru vládních institucí (D.73)** - kompenzační příspěvek ze státního rozpočtu krajům a obcím na nouzové ubytování osob z Ukrajiny.
- **Ostatní běžné transfery (D.75)** - příspěvek na solidární domácnost – kompenzační příspěvek placený českým domácnostem poskytujícím ubytování uprchlíků.
- **Kapitálové transfery (D.99)** – bezúplatný převod vojenské techniky a materiálu z rezervy Ministerstva obrany ČR na Ukrajinu.